

2009-04-29

Deltagare i Projekt Trollsländor i Östergötland!

Projektet har startat succéartat med stort deltagande och många fynd under 2008. Vi står inför en ny fältsäsong. Ja, den har faktiskt redan börjat eftersom vinterflicksländan nu flyger sedan ett par veckor. Till fältsäsongen 2009 inför vi några förändringar:

Nya beläggarter

Utöver de tidigare beläggarterna som är rödlistade eller ej tidigare funna i Östergötland, lägger vi till fyra arter som antingen är svårbestämda eller ej funna i Östergötland på länge:

- Månflickslända *Coenagrion lunulatum* – Ansedd som ganska ovanlig och förväxlingsbar med den vanliga spjutflicksländan *C. bastulatum*.
- Myrflickslända *C. johanssomi* – Nyligen upptäckt i Östergötland och förmodligen relativt ovanlig. Förväxlingsbar med de vanliga arterna mörk och ljus lyrflickslända *C. pulchellum* och *C. puella*.
- Kilfläckslända *Aeshna isocetes* – Ej påträffad i Östergötland på länge.
- Tvåfläckad trollslända *Epitbea bimaculata* – Påträffad i projektet under 2008, men inte i landskapet Östergötland (se artbeskrivning nedan).

En ny version av fältblanketten med asterisker för dessa arter finns att ladda hem via hemsidan.

Ej krav på notering av antalet individer

I inventeringshandledningen anges att man ska notera antalet individer. Detta kan vara svårt om det t ex rör sig om en svårbestämd art som man måste fånga in för att kunna bestämma säkert. Syftet med projektet är att dokumentera artförekomst, det är därför inte nödvändigt att ange hur många individer av en art man ser på en plats. Om det är möjligt får man dock gärna göra någon slags mängduppskattning då detta är värdefull kunskap. Annars noterar man antalet individer man har artbestämt.

Till fältsäsongen 2009 vill vi också ”efterlysa” några sällsynta arter, håll extra utkik efter dessa!

Mindre kustflickslända *Ischnura pumilio*

Ej funnen i Östergötland, men kan mycket väl finnas här eller sprida sig hit. Det är i första hand vid kusten som den kan påträffas. Arten är knuten till nyskapade och vegetationsfattiga vatten såsom dammar i grustag. Artskiljande karaktärer gentemot släktingen större kustflickslända *I. elegans* är (de två första gäller endast hanen): Blå teckning på nionde bakroppssegmentet och halva av det åttonde. Ej utskjutande halssköld. Vingmärket tydligt större på framvingen. Den mindre kustflicksländan flyger under perioden maj-augusti.

Dvärgflickslända *Nehalennia speciosa*

Fram till 2006 betraktad som utöd i Sverige då den återupptäcktes i Uppland. 2007 upptäcktes den också i Östergötland och två av landets tre kända förekomster är nu belägna i Östergötland. En av Europas mest sällsynta och hotade trollsländor. Tycks vara knuten till gungflygölar omgivna av medelrikkärr (d v s kärr med viss påverkan av kalk) som domineras av trädstarr *Carex lasiocarpa*, en naturtyp som det är störst chans att finna i sydvästra skogsbygden. Dvärgflicksländan uppehåller sig ofta nere i starrvegetationen och kan vara svår att upptäcka. Arten kännetecknas av sin ringa kroppslängd (ca 2,5 cm), en ljus strimma på baksidan av huvudet och ljusa ben. Dvärgflicksländan påträffas främst under juni-augusti.

Kilfläckslända *Aeshna isoceles*

Känd från Östergötland, men inga moderna fynd. Lever i närings- och vegetationsrika vatten, ofta i kalkrika miljöer. De äldre fynden är gjorda vid Tåkern, och i Tåkernbygden är det nog stor chans att finna arten igen, men den kan också finnas i andra delar av Östergötland.

Kilfläcksländan är en helt brun slända, men saknar den bruna mosaiksländans bruna vingar. På andra bakkroppssegmentet finns en gul kilformad fläck. Flygtiden infaller mellan maj och juli, huvudsakligen i juni.

Kejsartrollslända *Anax imperator*

En art som nyligen har etablerat sig i Sverige (ffa Skåne, Öland och Gotland) och ännu ej observerad i Östergötland. Den är dock noterad så långt norrut som i Uppland 2007 och finns den inte redan i Östergötland kommer den sannolikt att dyka upp här inom kort. Artens livsmiljö utgörs av närings- och vegetationsrika vatten. Kejsartrollsländan är en mycket stor slända och skiljer sig från de flesta andra mosaiksländor genom att sakna mosaikfläckar. Den är istället blå (hanen) eller grön (honan) med en mörk ryggteckning. Kejsartrollsländan flyger i juni-augusti.

Tvåfläckad trollslända *Epiptera bimaculata*

Känd från landskapet Östergötland, men endast äldre fynd. Den observerades i projektet under 2008, men i landskapet Södermanland (Östergötlands landskaps- och länsgränser sammanfaller inte alltid). Tvåfläckad trollslända lever i små men djupa medelnäringsrika skogssjöar. Den har ett beteende som gör den svårupptäckt: den flyger ofta ute över öppet vatten och rör sig sällan nära strandkanten. Arten avviker från andra arter inom familjen skimmertrollsländor *Corduliidae* genom att sakna grön metallglans. Den har stora mörka basfläckar på bakvingarna. Flygtiden är relativt begränsad och infaller mellan slutet av maj och början av juli.

Spetsfläckad trollslända *Libellula fulva*

Känd från Östergötland, men endast äldre fynd. Tycks länge ha varit begränsad till Emåns nedre delar i östra Småland, men verkar nu expandera sin utbredning och påträffades 2007 så långt norrut som i Gästrikland. Det är förmodligen störst chans att finna arten i sydöstra Östergötland. Den lever framförallt i vegetationsrika långsamt rinnande vatten, men kan också påträffas i stillastående vatten. Hanen har en blåpudrad bakkropp, medan honan är gulbrun med ett mörkt ryggband. Spetsfläckad trollslända kan förväxlas med bred trollslända, men har mörka basfläckar endast på bakvingarna och ej lika stora fläckar som denna. Vidare har honan alltid mörka vingtippar, men inte alltid hanen. Arten flyger under juni-juli.

Missa inte de aktiviteter som anordnas inom projektet i sommar. Först ut är en exkursion söndagen 24/5 (om det blir dåligt väder försöker vi istället 31/5). Preliminärt kommer vi att åka till den obokade rutan 8g0 öster om Åtvidaberg och besöka några olika vattenmiljöer där. Samling Naturcentrum, Linköping 09.00, anmälan en vecka i förväg. Tisdag 26/5, torsdag 28/5, lördag 6/6 och söndag 7/6 anordnas kurser där vi besöker olika vattenmiljöer (förmodligen i området Stjärnorp-Ljungsbro-Kaga) och går igenom hur man inventerar och artbestämmer trollsländor. Samling Naturcentrum, Linköping 09.30, anmälan en vecka i förväg.

Vi hörs och ses!

Tommy Karlsson, Projektledare

Hjälmsätersgatan 20C
582 17 Linköping
013-17 47 22, 070-605 62 61
tommy.karlsson@bredband.net